

Jozefien Mombaerts studeerde in 2018 af als regisseur/docent aan de Toneelacademie Maastricht. Jozefien werkt als theatermaakster vanuit een grote intuïtie en onderzoekt in haar zelfgeschreven werk vaak de kwetsbaarheden van de mens op. Ze is gefascineerd door wat verstopt zit, verborgen wordt, wat niet gezegd wordt of waar niet naar (om)gekeken wordt.

Wat fascineert jou aan wat verborgen wordt of niet naar omgekeken wordt, de dingen die je zelf als drijfveer aangeeft in je werk?

Ik kijk vaak naar de mensen rondom mij en dan denk ik: dat zijn allemaal topjes van de ijsberg die ik zie. Er zit zoveel verborgen: hun verleden, hun geheimen, hun kwetsbaarheden, hun angsten. Ik vind dat bijzonder. Hoe slecht wij elkaar als mens eigenlijk kennen.

Ik heb de neiging om te graven. Niet vanuit nieuwsgierigheid maar omdat ik door andere mensen te begrijpen hoop op een grotere zelfkennis en beter inzicht in de wereld.

Daarnaast schrik ik heel vaak van de reacties wanneer je jezelf kwetsbaar opstelt. Het wordt bijna als 'raar' ervaren. Mensen willen over het algemeen de schaduwkant liever niet blootleggen. Uit angst voor een oordeel, denk ik. En dat oordeel vind ik te hard.

Als jongere liep ik ooit stage in de psychiatrie. Dat heeft mij diep geraakt. De patiënten zitten letterlijk verstopt van de wereld, weg van iedereen. Hoe begrijpelijk hun situatie ook, als maatschappij stoppen we ze liefst ver weg. Net zo met gevangenen, arme buurten of andere kwetsbare doelgroepen.

Ik vraag me vaak af waarom we niet met een grotere fragiliteit in het leven kunnen staan, met minder oordeel. Waarom kan het niet socialer, humaner? Maar dan wordt je al snel weggezet als een idealist.

Ligt daar ook de kiem van je voorstelling 'Een Pleidooi voor Zelfmoord'?

Zeker. Zelfmoord is een ontzettend groot taboe. Er wordt totaal niet over gesproken. Het is zelfs vreemd om die gedachte toe te laten, terwijl ik denk dat er veel mensen toch af en toe mee bezig zijn. Ook puur filosofisch is het vreemd om daar niet over na te denken: je kan als mens kiezen voor de dood en je kan dat ook zelf doen.

Als het concept al ter sprake komt, krijgt het meteen het label 'psychiatrisch probleem' en 'abnormaal'. Dat zelfs het praten over zelfmoord onmiddellijk wordt weggezet, vind ik heftig.

Mocht er meer openheid kunnen zijn in de maatschappij, zouden we er ook anders mee omgaan, het isolement verkleinen en mogelijks zelfs preventief werken.

De titel laat niks aan de verbeelding over. Een statement?

De titel is inderdaad heftig, maar ik heb ook het gevoel dat er maatschappelijk soms 'een pleidooi voor zelfmoord' wordt gehouden. Net omdat het onder de mat geschoven wordt, net omdat het telkens als abnormaal wordt bestempeld.

Het kapitalistische systeem vertelt ons dat we moeten meedraaien, dat we ons geluk en succes in eigen handen hebben. Als je faalt, is het je eigen fout. Als je faalt, kan je het leven niet aan.

De titel is uiteraard niet wat ik betracht met de voorstelling. Ik heb heel veel gelezen en nagedacht over de thematiek. In mijn idee kan je zelfmoordenaars – ook al is dit misschien te filosofisch – ook zien als een soort activisten die iets duidelijk willen maken. Die mensen kunnen niet leven binnen de omstandigheden waarbinnen ze zich bevin-

den. Die omstandigheden worden mede gecreëerd door het systeem, het kader waarin we leven; onze maatschappij.

Ik kreeg al vaak de vraag waarom ik het politiek correctere woord zelfdoding niet gebruik. Moord is hard, maar dat is net wat ik wil aankaarten. De hardheid. En het oordeel. Rond het woord zelfmoord hangt immers veel meer ethisch oordeel. Als je een moord begaat, ben je een dader en een dader wordt beoordeeld.

Echter, de conclusie van de voorstelling is voor mij een injectie van troost en empathie rond de thematiek.

Je schreef een monoloog en staat ook zelf op scène. Was dat een noodzakelijkheid, of zou je dezelfde tekst voor iemand anders kunnen schrijven?

De oorspronkelijk idee was eigenlijk dat ik het zou schrijven voor een actrice. Zij is echter in een vrij vroeg stadium afgehaakt. Ik ben toch beginnen schrijven, en door dat proces begon het in mij te malen: ik heb het over kwetsbaarheid, over jezelf durven tonen, je niet moeten verhullen. Dan moet ik ook gewoon zelf op podium gaan staan en mijn eigen kwetsbaarheid aangaan. Ik moet mezelf niet als maker of schrijver wegstoppen. Zelf vind ik het namelijk heel eng om op scène te staan. Dat is niet mijn biotoop. In die zin is het dus een grote uitdaging. *Practice what you preach...*

Je betreft er muzikant Joeri Cnapelinckx bij. Heeft de muziek een speciale functie?

Je kan nog zoveel woorden gebruiken, sommige zaken zijn gevoelsmatig niet te verwoorden. Muziek kan het dan overnemen. Joeri maakt een soort muzikale parallelle voorstelling, puur vanuit intuïtie en gevoel.